

SİGMUND FREUD'UN PSİKANALİTİK YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE LARS AND THE REAL GİRL FİLMİNİN ANALİZİ

Taşkın ERDOĞAN¹

Yahya AKTAŞ²

Araştırma Makalesi

Research Article

¹ Dr. Öğretim Üyesi
Atatürk Üniversitesi İletişim
Fakültesi, Erzurum, Türkiye

E-Posta
taskinerdogan25@gmail.com
ORCID
0000-0002-9309-8822

² Yüksek Lisans Öğrencisi
Atatürk Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Erzurum,
Türkiye

E-Posta
yahyaaktas@windowslive.com
ORCID
0009-0000-7295-0724

Başvuru Tarihi / Received

Kabul Tarihi / Accepted

ÖZ

Psikoloji biliminin gelişimi her ne kadar Freud öncesinde başlamış olsa da insanın doğasını anlamak, davranışların arkasındaki nedenleri yorumlamak, patolojik olguları sebepleriyle birlikte açıklamak ve tedavi modelleri sunmak gibi hususlarda Freud'un psikanalitik kuramı öncü olmuştur. Psikanaliz ve sinema birbirini destekleyen disiplinler olarak her dönem etkileşim içerisinde olmuşlardır. Özellikle çeşitli sinema eserlerinde Freud'un psikanalitik kuramına ait öğelerle sık sık karşılaşıldığı görülmektedir. Bu çalışmada ise Lars and the Real Girl filmi örneğinde yer alan akıl hastası temsiline psikanalitik bir yöntemle çözümlemesi yapılmıştır. Bu çalışma, nitel bir yaklaşımı esas alarak temelde psikanalitik yaklaşımı özelde ise Freud'un psikanaliz teorisi ve karakter analizi tekniklerine dayanarak, filmlerdeki karakterlerin davranışlarını, tavırlarını iç dünyalarını, göstermiş olduğu tepkileri ve psikolojik derinlikleri betimlemeyi amaçlamaktadır.

Sonuç olarak Freud'un psikanalitik yaklaşımı çerçevesinde film incelenmiştir. Bu kapsamda oral dönem saplantıları, savunma mekanizmaları, nevrotik kaygılar, nesne ilişkileri, id -ego- süper ego çatışması ve ötekinin inşası gibi psikanalitik temalar ilgili sahnelerde karşılık bulmuş ve çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Sigmund Freud, Psikanalitik kuram, akıl hastası, temsil.

ANALYSIS OF THE FILM LARS AND THE REAL GIRL WITHIN THE FRAMEWORK OF SIGMUND FREUD'S PSYCHOANALYTICAL APPROACH

ABSTRACT

Although the development of psychology began before Freud, Freud's psychoanalytic theory was a pioneer in understanding human nature, interpreting the reasons behind

behaviors, explaining pathological phenomena with their causes, and presenting treatment models. Psychoanalysis and cinema have always interacted as disciplines that support each other. It is seen that elements of Freud's psychoanalytic theory are frequently encountered, especially in various cinema works. In this study, the representation of the mentally ill in the Lars and the Real Girl film sample was analyzed with a psychoanalytic method. This study aims to describe the behaviors, attitudes, inner worlds, reactions and psychological depths of the characters in the films, based on a qualitative approach, primarily based on the psychoanalytic approach, and specifically on Freud's psychoanalytic theory and character analysis techniques.

As a result, the film was examined within the framework of Freud's psychoanalytic approach. In this context, psychoanalytic themes such as oral period obsessions, defense mechanisms, neurotic anxieties, object relations, id-ego-superego conflict and the construction of the other were found and resolved in the relevant scenes.

Keywords: Cinema, Sigmund Freud, Psychoanalytic theory, mentally ill, representation.

GİRİŞ

Sinema ve psikanaliz arasındaki ilişki hem psikanalistler hem de film üreticileri için her zaman önemli olmuştur. Sosyal bilimlerin bir alanı olan psikolojinin ayrı bir bilim dalı olarak felsefeden ayrılması ve farklı bir yol izlemeye başlaması 19.yüzyılın sonlarına denk gelir. Psikoloji biliminin kurucusu olarak kabul edilen Wilhelm Wundt insan davranışlarını incelemek için ilk kez bir laboratuvar ortamı oluşturmuş ve insan davranışlarını yönlendiren süreçleri yapısalcı bir anlayışla açıklamaya çalışmıştır. Freud ve arkadaşı Breuer'in 1895 yılında yayınladıkları "Histeri Üzerine Çalışmalar" adlı yayınlara psikoloji biliminde yeni bir ekolün temelleri atılmaya başlanmıştır. İlerleyen zamanlarda psikanalitik kuram adıyla anılacak olan bu yeni ekolün özellikle kişilik gelişimine ve insanın doğasına dair söyledikleri oldukça sıra dışı olarak görülmektedir. Bu noktada sinema ve psikanalizin ilişkisi hem akademik hem de sanatsal alanda oldukça zengin ve derinlikli bir konu olarak dikkat çekmektedir. Bu izlek üzerinde her iki alana bakıldığında birbirinden beslenen ve birbirini besleyen bir paradigmanın varlığından söz edebiliriz. Bu süreçte psikanaliz, insan zihninin ve bilinçdışının derinliklerini keşfederken, sinema ise bu keşifleri görsel ve hikayesel bir düzlemde yansıtmaya olanağına sahiptir. Sigmund Freud tarafından geliştirilen psikanaliz, aslında bir teori ve tedavi yöntemidir. Freud, rüyaların, dil

sürçmelerinin ve bilinçdışının insan davranışını nasıl şekillendirdiğine dair bir bakış açısını insanlığa sunmuştur. Filmler, Freud'un teorilerini ve kavramlarını yansıtmak ve keşfetmek için güçlü bir araç olarak kullanılmıştır. Bilinçdışı arzular, korkular, travmalar ve saplantılar, filmler aracılığıyla sembolik olarak ifade edilir ve seyircinin zihninde derin izler bırakır. Bu durum, sinema ve psikanalizin kesiştiği noktayı oluşturmaktadır. Birçok yönetmen ve senarist, Freud'un teorilerinden ilham alarak karakterlerinin içsel dünyasını ve çatışmalarını keşfetmiştir. Bu filmler, izleyicilere hem eğlence hem de içgörü sağlayarak, psikanalitik temaları sanatsal bir biçimde sunar. Sinemada psikanalitik çözümleme yöntemi, aynı zamanda seyircinin film izleme deneyimini ve duygusal tepkilerini de inceler. Filmler, izleyicilerin kendi bilinçdışı süreçleriyle bağlantı kurmasına olanak tanır ve bu süreçler, filmlerin etkileyciliğini ve kalıcılığını artırır. Bu türe örnek film çözümlerinde ise temsile taşınan farklı kimlikler üzerinden analizler yapılmaktadır. Tarihsel olarak bakıldığında sinema, belirli grupların ve kimliklerin klişe ve stereotipik biçimlerde temsil edildiği bir araç olarak dikkat çekmektedir. Bu süreç içerisinde zamanla sinemanın evrimi ve toplumsal değişimler bu temsilleri daha karmaşık, farklı ve eleştirel hale getirmiştir. Özellikle bağımsız sinema ve uluslararası film endüstrileri, ana akım medyada genellikle marjinalize edilen temsillere de yer vermektedir. Filmler, farklı yaşam deneyimlerini ve perspektifleri yansıtarak, empati kurma ve anlayış geliştirme yollarını da geliştirerek sunmaktadır. Bu noktada filmler, bireylerin ve toplulukların kimliklerini anlatırken, aynı zamanda bu kimliklerin toplumda nasıl algılandığını ve temsil edildiğini de yansıtır. Sinemada kimlik ve temsil, görsel anlatım yoluyla ve diyaloglarıyla toplumsal dinamiklerin ve bireysel deneyimlerin de derinlemesine incelenmesini sağlamaktadır. Psikanalitik yaklaşımı diğer disiplinlerden farklı kılan yönü ise eserde temsile taşınan şeylerin ardıl nedenlerini keşfetmeyi sağlamasıdır. Bu durum, rüyalarla ilgili çalışmalardan hareketle, nesnel sembolizm bilgisi ile birlikte, fantezilerin ve temsil ettiklerinin anlaşılması sayesinde başarılabilir (Terbaş, 2013, s.3). Sinemada temsile taşınan her olgu, karakter, kimlik veya durum doğal olarak çözümlenme isteğini de beraberinde getirmektedir. Burada çalışmamız kapsamında öne çıkan kimlik ve temsil nosyonuna odaklanıldığında öncelikle kimlik kavramının insanlık tarihi kadar eskiye dayandığını ifade edebiliriz. Kimlik kavramı manası, işlevi ve başka kavramlarla çok yönlü ilişkileri nedeniyle birden fazla

disiplinin odağında yer almaktadır. Kimlik psikoloji, sosyoloji, sinema, edebiyat, medya ve daha pek çok farklı disiplin açısından oldukça önemli bir kavramdır. Üstelik farklı disiplinlerde kendi bağlamından ve anlamından çok fazla uzaklaşmadan, özünü koruyarak bu öneme sahip olmuştur. Peki kimlik nedir? Kimliğin en temel iki işlevi tanımlamak ve konumlamaktır. Latince "identities" kökünden İngilizceye "identity" olarak geçmiş olan kelimenin Türkçedeki karşılığıdır. Özdeş olan, beni tanımlayan, beni diğerlerinden ayıran gibi anlamları içermektedir (Bilgin,1996, s.33-63, akt. Çimen, 2020). Bauman'a göre kimlik doğuştan alınımıza yazılı bir kader değildir. Doğuştan getirdiğimiz özelliklerimizi içermekle birlikte değişebilir, tahribata uğrayabilir, elimizden alınabilir ya da "ben" öznesi tarafından reddedilerek vazgeçilebilir ve aynı zamanda bizi biz yapan, diğerlerinden ayıran özelliklerimizin toplamıdır (2017, s.17-21). Bu bağlamda kimlik inşa edilebilir, yıkılabilir ve yeniden inşa edilebilir bir yapıdır. Meseleyi psikoloji açısından ele aldığımızda ise yoğun bir benlik vurgusu olduğunu görürüz. Bütün psikoloji kuramlarının mutlaka kişiliğin nasıl oluştuğuna dair bir "kişilik kuramı" vardır. Kişiliğin en temel unsurları ise "benlik" ve "kimlik" kavramlarıdır. Psikanalitik kurama göre bireyin kimliğini inşa etme sürecinde özellikle 0 – 6 yaş aralığında tecrübe ettiği yaşantılar belirleyici role sahiptir. Sırasıyla oral dönem, anal dönem, fallik dönem, latent dönem ve genital dönemin kazanımlarını ve krizlerini nasıl geçirdiğine bağlı olarak bir kişilik örüntüsü oluşturur. Yine psikanalitik kuramın kişiliğe ilişkin çıkarımlarına göre birey kendini diğer nesnelere ayırt etmeye başladıktan sonra benlik (ego) gelişmeye başlar (Fairbairn, 2023, s. 121-134). Sosyolojik bağlamıyla kimlik kavramı kadim bir kavram olarak fazlaca araştırılmıştır. Fakat çalışmamızın perspektifi çerçevesinde kavrama yüklenen psikolojik bağlamı temel olarak ele alacak olursak kimlik; benlik olarak tanımlanmaktadır. Bilgin'in de belirttiği gibi (1996, s. 156), benlik kavramı bu çerçevede "bireyin kim olduğunu" tarif eder ve bireyin diğerleriyle ilişkisi içinde şekil alırken, ötekilerin davranışlarımıza verdiği geribildirimler ve onlarla olan ilişkilerimiz doğrultusunda biçimlenir. Psikolojik perspektiften bakıldığında tutarlı bir kimliğe sahip olmak sağlıklı bir birey olarak kabul görmenin ön şartlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda kimlik kavramının merkezinde "benlik" ve "kişilik" kavramları konumlanmaktadır. Psikanalitik kuram açısından düşünüldüğünde kimliği oluşturan öğeler bilinç düzeyindeki bir "ben" algısıyla bilinç dışını da kapsayan

“kendiliğin” toplamıdır (Jung, 2016, s.13). Sinema 20. yüzyılın başlarından itibaren hızla gelişen ve geniş kitlelere ulaşan bir sanat formu olmuştur. Daha sonraları bir endüstri olarak da anılan sinema sektörü kitleleri peşinden sürükleyen ve düşünsel zeminleri taşıdığı temsiller ile şekillendirin bir forma dönüşmüştür. Sinema tarih, felsefe, mitoloji gibi birçok alanda kendine zemin bulacak bir alanı oluşturmuştur. Sonuç olarak, sinema ve psikanaliz arasındaki ilişki, temsile taşınan kimlikler bağlamında incelendiğinde bir taraftan insan zihninin derinliklerine inen diğer taraftan ise sanatı daha anlamlı kılan bir disiplin olarak tanımlanabilmektedir. Bu ilişki hem akademik çalışmalar hem de film eleştirileri açısından zengin bir inceleme alanı sunmaktadır. Bu yazıda, sinema psikanalizinin temel kavramlarına ve örneklerine değinilmektedir. Çalışmada bu izlekten beslenerek Lars And The Real Girl filminde akıl hastası bireyin çevresindekiler ile yaşadıklarını aktaran sahnelerin Freud'un ortaya koymuş olduğu psikanalitik yaklaşımı çerçevesindeki kavramlar aracılığıyla çözümlenmesi amaçlanmaktadır.

1.Kavramsal Çerçeve

Çalışmamızın kavramsal çerçevesinde psikanalitik kuramın gelişimi yaklaşıma katkı sağlayan süreç düşünürler ekseninde kısaca ele alınarak devamında sinema psikanaliz ilişkisi ve temsil kavramı ortaya konulmaktadır. Daha sonra çözümleme kısmında referans olarak kullanılan ve çalışmanın eksenini oluşturan Freud'un psikanatik yaklaşımı çerçevesinde ortaya koyduğu temalar açıklanmaktadır.

1.1. Psikanalitik Kuramın Gelişimi

Çalışmamızın bu aşamasında genel olarak psikanalitik kuramın gelişme süreçlerine değinilmiştir. Freud ile ilgili çerçeve daha sonra ele alınan temalarda verileceği için bu kısımda kuramsal zeminin gelişimine etki eden diğer düşünürlere kısaca değinilmektedir. Bu çerçeveden hareketle psikanaliz çeşitli evrelerden geçmiş Freud ile başlayan serüven daha çeşitli düşünürlerin etkisiyle gelişmiştir. Bakır 'a göre (2008, s.20) psikanaliz kuram; her ne kadar Freud'un çabalarıyla ortaya konulsa da orada kalmayıp büyük bir gelişim göstermiş ve (antropoloji, kültürün etkilerinin daha merkezileşmesi ve dilbilim gibi) farklı disiplinlerin gelişiminden etkilenecek gelişmiştir. Bu noktada bilinçaltının işleyişini ele alan yapıyı daha da derinlemesine

kavramak için Freud'un ötesine de uzanmak gerekmektedir. Freud ötesine değinirken Künüşen ve Köksal'ın da (20121, s. 427) değindiği Fransız psikanalist Jacques Lacan tarafından 1936 yılında bir psikanaliz kongresinde ortaya konulan "ayna evresi" teorisi dikkat çekmektedir. Bakır (2008, s. 20-21) düşünürler arasındaki yaklaşımlar çerçevesinde Lacan, Saussure ve Barthes gibi düşünürlerin katkılarını derler. Yazar, Lacan'ı, bir Freudyen olarak tanımlar. Düşünürün psikanaliz kuramının merkezinde dil tek başına durmamaktadır, orada dilin yanı sıra hazzın ve arzunun yeniden formüle ediliş ve 'gerçek' vardır. Fakat yine temele dili alır ve bilinçaltının dil gibi yapılandığını ifade ederek " Dilin bilinçaltının koşulu" olduğunu vurgular. Bu tür temel varsayımlara yönelik eleştirel yaklaşımlar da geliştirilmiştir. Bu isimlerden birisi de tıp ve psikiyatri kökenli bir ruh çözümlemecisi olan Carl Gustav Jung' tur. Serter'in (2021, s. 192) aktarımıyla Jung; Freud'un psikanaliz kuramını temellendirmiş olduğu, kişinin davranışlarındaki en önemli belirleyici unsur yahut güdüleyici gücün cinsellik olduğu görüşünü abartılı bulmuş ve cinselliğin yalnızca psişik enerji kadar anlam bulması gerektiğini ifade etmiştir. Öte yandan Lacan sonrası psikanatik kurama yönelik çalışmasında Özen Barkot (2011, s. 283-284), kökensele özdeşleşmenin sonucu olan yanılsamanın ve yanlış tanımla baş gösteren bilinç probleminin aşılmasında simgesel alanın işlevinin Lacan sonrası psikanalitik film kuramının başlıca ilgi alanını oluşturduğunun altını çizmektedir. Devam eden süreci Creed (1998, s. 2) dönemselleştirilerek çeşitli dönemler çerçevesinde şöyle özetlemiştir. Yazar öncelikli olarak 1970'lerde psikanalizin görme biçiminden ekran-izleyici ilişkisinin doğasına kadar çeşitli kavramları açıklamak için başvurulan temel disiplin haline geldiğini ifade etmektedir. Daha sonra ise 1980'lerde ve 1990'larda bazı kesimlerde psikanalize karşı eleştirel bir tepki olmasına rağmen, film teorisi ve eleştirisinin doğası geri alınamaz temel yollarla değiştirildiğini vurgulamaktadır.

Bu noktada karşı argümanlar geliştiren ve insan davranışlarının içgüdü denilen fizyolojik olaylardan kaynaklandığı yönündeki Freudcu görüşe karşı çıkmış olan Horney, bozuk davranışların aile içi ilişkilerdeki aksaklıklar sonucu ortaya çıktığını ve ayrıca, sosyokültürel etmenlerin de bu öğrenme sürecini önemli oranda etkilediğini görüşünü savunmuştur. Geçtan'ın aktarımıyla (1998, s. 236-238) Horney, ego ideali kavramının tanımında da Freud'dan ayrılır. Freud, ego idealini benliğin "doğal bir

parçası" olarak yorumlamış ve benliğin sürekli bir biçimde kusursuzluğa ulaşmaya çabaladığı görüşünü savunmuştur. Psikanalitik kuram, ayrıca günümüze kadar kuramsal sürecini geliştirmekte ve bir çok farklı disiplinde ve disiplinlerarası çalışmalarda yer edinmeye devam etmektedir. Bu alanlardan birisi de sinemadır. Sinemada temsile taşınan durumlarla ilgili geçmişten günümüze bu ilişki alanyazında yapılan çalışmalar üzerinden de ortaya konulmaktadır. Bu nedenle çalışmamız kapsamında sinema ve psikanaliz ilişkisi kuramsal zeminin ortaya koyduğu paradigmalardan beslenerek ele alınmış ve bir sonraki başlıkta bu kapsam ele alınmıştır.

1.2. Sinemada Temsil ve Psikanaliz İlişkisi

Sinemanın kitlelere mesajlar taşımak, kitleleri yeni kavramlarla tanıştırmak, farkındalık yaratmak konularında sahip olduğu maharet aşikardır. Sinema filmleri kimi zaman konuyu doğru bir yaklaşımla ele alırken kimi zaman da yanlış referanslardan yola çıkarak toplumu farklı yönlendirebilmektedir. Bu noktada sinemada temsil olgusuna bir parantez açmak gerekmektedir. Özen Barkot 'un aktarımıyla (2011, s. 2); bütün sanatlardan çok daha algılanabilir bir yapıya sahip olan sinemada imge, hem belirli bir kendiliğe ve/veya varlığa tekabül eder ve aynadan yansıyan görüntü gibi gerçekliğin birebir temsilini sunar, hem de bir temsil söz konusu olduğu için en başından beri hayalidir, elle tutulur kendine has bir gerçekliği yoktur, bir ikame olarak ancak algılanabilir düzeydedir. Sinemada temsilin ortaya konuluş biçimi ve toplumda bulmuş olduğu karşılık oldukça önemli ve diğer kitle iletişim araçlarında ayrılan bir konumda durmaktadır. Kotan'ın (2022a), "Kişilik Bozukluklarının Sinemada Temsili" kitabının önsözünde ifade ettiği gibi;

“ sinema eylem, durum, nesne ve kavramların anlamlarını insan zihninde ifade, dil veya imgelem aracılığıyla canlandırmada önemli bir temsil alanıdır. Bir şeyin temsil edilmesi betimleme, tanımlama, resmetme, sembolize etme ya da tasvir etme kavramlarıyla birlikte anılır. Temsil öncelikle onu kurgulayanın zihninde başlayan bir sürece karşılık gelirken daha sonra ise ifade etme şekliyle onu alımlayanların zihinlerinde beliren anlamlar bütünüdür. Sinemacının bilinçli olarak oluşturduğu temsiller, gerçeğin bir tür yorumlanma biçimidir.”

Bu tespitlerden hareketle bir toplumda belirli ruhsal bozukluklarının beyaz perde aracılığıyla temsile taşınması birçok farklı pencereden incelenmeyi gerekli kılmaktadır. Şüphesiz toplumsal duyarlılığın en üst seviyede olmasının beklendiği meselelerden biri de ruhsal sorunlar yaşamakta olan bireylerin toplumla ilişkisi ve toplumun onlara nasıl davrandığı konusudur. Sinemayı gerçek dünyanın ve toplumsal yaşamın bir temsili olarak kabul edersek sinema eserlerinde temsil edilen kimliklerin çeşitli sosyal yapılarla, kültürel öğelerle ve başka kimliklerle çatışmasına yer verilmesi olağan bir durumdur (Deniz ve Akmeşe, 2015). İzleyicilerin sinema eserlerinde yer alan karakterler ile bağ kurabilmeleri ve onları kendilerine yakın hissetmeleri sinema filmi açısından önemli bir başarı kriteri olarak kabul edilmektedir. Bu da filmde yer alan kimlik temsillerinin aslına ne kadar bağlı kalınarak kurgusal evrene taşındığıyla alakalıdır. İnsan psikolojisi çerçevesinde ele alınan bilimsel teoriler sinema filmlerinin ortaya çıkış sürecinde senaryo yazımında karakter ve oyuncu becerilerini ortaya çıkarmak hususlarında kaynak olmaktadır (Yıldız, 2020, s. 982).

Tarihsel süreç çerçevesinde bakıldığında Creed'in (1998, s. 2) ifadesiyle psikanalitik film eleştirisi son derece karmaşıktır. Düşünür bunun sebebini ise teorinin kısmen uzun, düzensiz ve zor olmasına; kısmen de 1970'lerden sonra psikanalitik film teorisinin evriminin, Althusser'in ideoloji teorisi, semiyotik ve feminist film teorisi gibi ayrı ama ilişkili alanlardaki gelişmelere başvurulmadan anlaşılmasına bağlamaktadır. Sinema ve psikanaliz ilişkisi ortaya çıkış süreçleri de dikkate alındığında bir noktada birlikte büyüyen ve birbirlerini besleyen iki alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira, Auguste ve Louis Lumiere kardeşlerin 1896'daki ilk film gösterimi de Freud'un psikanaliz kuramını ortaya koyup kavramsallaştırdığı yıllarla aynı döneme denk gelmektedir (Aytaş ve Uğur, 2024, s. 27). Her ikisi de insan davranışlarının anlaşılması yönünde büyük bir motivasyonun yaygınlaştığı bir dönemde gelişip benzer toplumsal süreçlerden etkilenerek bu güne kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Sinemasal anlatı inşa edilirken psikanalize içkin kavramlardan, olaylardan ve temsillerden ilham aldığı gözlemlenmektedir. Bütün'ün ifadesiyle (2018, s.151-164) psikoloji insan davranışlarını ve bu davranışların arkasındaki nedenleri anlamaya çalışan bir bilim dalıyken sinema insanı her yönüyle, karmaşık davranışlarıyla beyaz perdeye taşımaya çalışan bir sanat dalıdır. İkisinin de odağında

insan vardır ve onların davranışları üzerinden bir hikâye kurgulanmaya çalışılmaktadır. Hockley (2020, s.11), sinemada yansıtılan durumu fotoğraf veya videodan ayırarak sinemanın izlendiği ortamda izleyicinin ses ve yoğun görüntüye daha fazla odaklandığını ifade etmiştir. Düşünüğe göre bu durum ruhbilimsel bir süreci harekete geçirmektedir. Dolayısıyla sinemada yansıtılanın; insanların ruhsal portreleri olduğunun altını çizmektedir. Ayrıca senaryo yazımı, karakterlerin boyutlandırılması gibi üretim süreçlerinde de psikanaliz bir başvuru kaynağı olmuştur (Yılmaz ve Candan, 2018, s. 2410). Sinematik anlatımda psikanalitik kurama ait kavramlar, bu alanda çalışmalar yapmış bilim insanlarının naklettiği vaka kayıtları özellikle özgün senaryo oluşturma, karakterleri boyutlandırma ve karakterlerin film boyunca gelişimlerini sağlam temeller üzerine oturtma hususlarında kullanışlı bir malzeme kaynağı sunmaktadır (Indict, 2004). Sinema ve psikanaliz ilişkisi açıklamak, bir yandan psikanalizin gelişim süreçleri ve uygulama alanlarını ortaya koymayı gerektirirken; diğer taraftan sinemanın kendi iç dinamikleri çerçevesinde anlatı unsurlarını, film eleştirisi biçimlerini ve izleyici ile olan ilişkisine de değinmeyi gerekmektedir. Bu noktada önemli argümanlardan birisi sinema izleyici ilişkisidir. Zira Özden (2014, s. 187) sinemasal bir özne olan izleyicinin yerini belirleyip izleyicinin kim olduğu sorusunu yanıtlamaya çalışırken psikanalitik yaklaşımın, sinema izleyicisini, “filmsel süreçleri kendi arzu mekanizmalarıyla yaratan birisi” olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamdan yola çıkarak bir filmin, yalnızca onu çeken yönetmenin bilinçdışını değil; aynı zamanda onu perdede izleyen izleyicinin de kolektif bilinçdışını temsil eden bir süreç olarak ele alındığını vurgulamaktadır. Yazara göre “film yalnızca yönetmenin düşü değil, aynı zamanda sinema izleyicisinin” de düşüdür

Psikanalitik yaklaşımın film çözümlemelerinde bir teknik olarak kullanılması da bu bağlamdan beslenmektedir. Diğer taraftan Arslan'a göre (2009, s. 17) psikanalitik film kuramı, öncelikle seyirciliğin kavranışında dramatik bir farklılık ortaya koyar. Seyirci-özne kavramı, bu farklılığın bir ürünüdür. Bireyin yerini alan ve asla bireyle eş anlamlı olmayan özne, toplumsal, dilsel, ideolojik ve psikanalitik belirlenimlerin kesiştiği dinamik bir alanda belirir. Kuram, seyirciyi birey olarak değil, sinematik aygıt tarafından üretilen ve harekete geçirilen yapay bir inşa olarak

ele alarak seyircinin, aygıtla ilişki içerisinde (rüya çalışmasında ya da diğer bilinçdışı fantezilerin üretiminde olduğu gibi) üretilen (herhangi birinin işgal edebileceği) “boş” bir yer olarak düşünülmesinin önünü açmaktadır. Güçhan, (1992, s. 64) ise sinemayı kişilerin psikolojik ihtiyaçlarını yerine getiren bir araç olarak inceleyen araştırmaların yoğunluğuna vurgu yaparak, insan-sinema ilişkisine dair genel söylemde ortaya konulan yaygın olgunun “kişinin, gördüğü kişiler ve durumlarla kendini özdeşleştirdiği” olduğunun altını çizmektedir. Özden'in ifadesiyle (2004, s. 179-180) psikanalitik film eleştirisi; filmlerin yalnızca bilinçli bir yaratıcı eylemin ürünleri olarak ele alınmasını değil, bilinçdışını da göz önüne alan bir şekilde değerlendirilmesine imkan sağlamaktadır. Ayrıca bu eleştirel bakış açısı filmlerin eleştirilmesinde diğer kuramsal yaklaşımların eksik bırakabileceği çeşitli alanları da ele almakla kalmayıp aynı zamanda bu yaklaşımların da üzerine inşa edilebilecekleri temellerin oluşturulmasını da zemin hazırlamaktadır. Psikanalitik film eleştirisi, bir filmin içeriği ve karakterlerini değerlendirmek için psikanalitik kuramı kullanmaktadır. Bu yaklaşımın amacı, filmin derinliklerindeki psikolojik anlam ve karakterlerin motivasyonlarını anlamaktır. Örneğin, Darren Aronofsky'nin yönetmenliğini yaptığı ve 2011 yapımı Black Swan filmi, ana karakter Nina'nın psikolojik krizlerini ve kişisel mücadelelerini ele alır. Bu tür eleştiriler, filmlerin sadece yüzeyde değil, aynı zamanda derinliklerindeki anlamlarını da ortaya çıkarır. Künüçen ve Köksal, “Psikanalitik Eleştiri Yaklaşımı İle Bir Film Okuması: Black Swan” adlı çalışmalarında psikanalitik film eleştirisi yanı sıra, Freud'un kişiliğin gelişimi ve bu gelişimdeki aşamaları inceleyip cevaplar verdiği psikanalitik kuramdan yararlanılmıştır. Yine Serter (2021), “Psikanalitik Kuramın Sinemadaki Yansımaları: Aynadaki Ötekimiz ve Biz (Us, 2019)” makalesinde Jordan Peele'in yönetmenliğini yaptığı filmin içerdiği psikanalitik unsurlar; Jung'un psikanalitik bakış açısı çerçevesinde ve bilinçdışı, ego, gölge, persona, kolektif bilinçdışı, arketip gibi kavramlar dahilinde incelenmiştir. Film çözümlemesinde tutarlılık gözetilerek öncelikle Sigmund Freud olmak üzere psikanalist Jacques Lacan, Otto Rank, Alfred Adler ve Karl Abraham'ın da görüşlerine yer vererek çözümlemiştir. Dönmezer (2020), “The Room Filminin Psikanalitik Bağlamda Analizi” eserinde ise bebek Shane'in, kişilik gelişimi ve gelişim dönemleri arasında hızlı sıçrayışlarının

sonuçlarını, nesne ilişkileri, kendilik psikolojisi, ayrışma-bireyleşme ve psikoseksüel gelişim kuramları bağlamında incelemiştir.

1.3. Psikanalitik Temalar

Çalışmamızda akıl hastası bir bireyin yaşadıklarının sahneye aktarımı alanyazındaki diğer çalışmalardan farklı olarak ele alınmış ve Freud'un psikanalitik yaklaşımı çerçevesinde ortaya koyduğu temalar referans alınarak çözümlenmiştir. Bu temalar alt başlıklar açılarak aşağıda sıralanmıştır.

1.3.1. Oral Dönem Saplantıları

Sigmund Freud'un psikoseksüel gelişim kuramı, insan gelişiminin beş ana dönemden geçtiğini öne sürer. Bu dönemler; (0-1,5 yaş) aralığındaki oral dönem, (1,5-3 yaş) arasını kapsayan anal dönem, (3-6 yaş) arasındaki fallik dönemi, (6-12 yaş) dönemindeki latent dönem ve 12 yaş üstünü kapsayan genital dönemdir. Her bir dönem, çocuğun bedeninin farklı bölgelerine odaklanır ve belirli bir yaş aralığında gelişir. Çalışmamızda ele alınan dönem ise (0 – 1,5) yaş aralığını kapsayan oral dönemdir. Bu dönemde emme temel haz kaynağı hareketidir. Bebeğin bu dönemde sorunlar yaşaması (sütten geç ya da erken ayrılma) oral evrede saplanma yaşamasına sebep olabilmektedir. Yetişkinlik çağında bu sorun fazla sakız çiğneme, sigara içme, aşırı yemek tüketimi olarak ortaya çıkabilmektedir. Bu dönemde bebekler, emme ve ağız yoluyla beslenme gibi aktivitelerden haz alırlar. Eğer bu dönemde bebeklerin ihtiyaçları yeterince karşılanmazsa veya aşırı doyurulursa, oral saplantılar gelişebilir. Oral saplantılar, yetişkinlikte aşırı yeme, sigara içme, dedikodu yapma, küfür etme gibi davranışlarla kendini gösterebilir. Ayrıca, aşırı iyimserlik, kötümserlik, sömürücülük, pasiflik ve bağımlılık gibi kişilik özellikleri de oral saplantıların bir sonucu olarak görülmektedir (Freud, 1997, s. 98).

1.3.2. Savunma Mekanizmaları

Birey yukarıda açıklanan evrelerde karşılaştığı zorlayıcı koşullarla başa çıkabilmek için çeşitli savunma mekanizmaları kullanır. Korku, endişe, suçluluk, öfke gibi yıkıcı duygularla başa çıkabilmek için bütün sağlıklı insanlar zaman zaman savunma mekanizmaları kullanırlar. Ancak birey benlik bütünlüğünü koruyabilmek için sürekli olarak savunma mekanizmaları kullanmaya ihtiyaç duyuyorsa durumun

patolojik bir hal aldığı düşünülebilir. Psikanalitik kuramın perspektifinden insanın doğasına bakabilmek için savunma mekanizmalarını anlamak büyük bir öneme sahiptir. Savunma mekanizmaları bireyin gerçeği manipüle etmek, yadsımak ya da çarpıtmak gibi yöntemlerle yeniden düzenleyerek kendisinde yıkıcı duygulara sebep olan durumlardan kaçınmasını (bastırmasını) ifade eden bir kavramdır (Güneri-Yöyen, 2017). Savunma mekanizmaları ile ilgili göz önünde bulundurulması gereken en önemli noktalardan biri bireyin bunları bilinçaltı süreçlerle, farkında olmadan yapıyor olduğudur.

1.3.3. Nevrotik Kaygılar

Kişilik kuramları çerçevesinde Freud'un tanımıyla organik veya nörolojik kökenli olmayan, gerçeklikle ilişkinin, bir miktar çarpıtmaya uğrasa bile henüz kaybolmadığı ruhsal kökenli rahatsızlıkların ortak adı olarak tanımlanan nevroz (Yıldız, 202, s. 978) ve ona bağlı olan nevrotik bozukluklar genellikle bilinçaltı düşünceler ve saklı saplantılardan kaynaklanır. Bu saplantılar, genellikle çocukluk dönemi travmaları veya yaşadıkları olumsuz deneyimler sonucu oluşur. Freud, iki çeşit kaygıdan söz eder. Gerçek kaygı mantıklı bir sebebe dayanan kaygıyı ifade ederken nevrotik kaygı ise bilinmeyen bir tehlikeye karşı hissedilen kaygıdır. Burada "bilinmeyen" kelimesi ile ifade edilmek istenen kaygıya sebep olan nesnenin bilinmemesi değil, o nesne ile ilgili yaşanacak durumun bilinmemesidir. Örneğin bir bebeğin annesi ile olan bağı kaybetme kaygısı nevrotik bir kaygıdır (Hekimoğlu ve Bilik, 2020, s. 336-367). Kişilik içgüdüleri, dürtüler, ihtiyaçlar, haz, cezalandırılma ve engellenme kaygısı, mantık, toplumsal kurallar arasındaki ilişkiler ve çatışmalar ekseninde şekillenir ve bu süreçte bireyin bilinçaltı birikimleri, savunma mekanizmaları, kaygı ve korkuları çeşitli biçimlerde kendini gösterir.

1.3.4. Nesne İlişkileri

Psikanalitik kuramın bir başka önemli kavramı olan özdeşleşme de nesne ilişkileri ile ilgilidir. Birey kendi kişiliğini oluştururken içerisinde bulunduğu dünyaya ait nesnelere tarafından bir eğitime tabi tutulur ve çeşitli nesnelere kendini özdeşleştirerek onlara benzer (Fairbairn, 2023, s. 101-113). Freud'un nesne ilişkileri teorisi, kişinin başkalarıyla (nesnelere) olan ilişkilerini ve bu ilişkilerin kişilik gelişimi

üzerindeki etkilerini inceler. Freud'un bu konudaki çalışmaları, çocukların anne ve babalarıyla olan ilişkilerinin, ileriki yaşamlarında diğer bireylerle olan ilişkilerini nasıl şekillendirdiğine dair önemli bilgiler sağlamaktadır.

1.3.5. İd - Ego - Süper Ego Çatışması

Freud psikanalist kurama zemin hazırlarken çeşitli modeller geliştirmiştir. Bunlardan ilki insan zihnine dair ilk modelini “topografik model” dir ve zihnin üç bölümden meydana geldiğini ortaya koymuştur. Bu bölümler bilinç, bilinç öncesi ve bilinç dışı şeklinde ifade edilir. Freud (2009, s. 76-77) bilinci bireyin o an farkında olduğu her türlü duyum ve yaşantıların bulunduğu yer olarak tanımlar. Yani, farkında olunan düşünceleri ifade etmektedir. Freud'a göre ruhsal yapı bir buzdağına benzemektedir. Buzdağında suyun üst kısmında görülen ve buzdağının ufak bir kısmını oluşturan yer bilinçtir. Suyun altında kalan ise bilinçdışı olarak ortaya koymaktadır. Freud daha sonra daha kapsamlı bir model olan “yapısal kişilik modelini” ortaya koymuştur. Freud (2009, s. 86) yapısal kişilik modelinde kişiliği oluşturan üç temel yapıyı “İd, ego ve süper ego” olarak kategorize etmektedir. Bu kavramlardan İd bilinçdışı ile bağlantılıdır. İd ve gerçek arasında bir arabulucu olan Ego, aslında gerçeklik ilkesinin egemenliğindedir. Toplumsal normları karşılarken hazzı ertelemektedir. Latince ben demek olan ego kararların mantığa dayalı verilmesini karşılığıdır. İnsanda ego özellikleri bilinçli bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle algısal bilinçte ortaya çıkmaktadır. Son olarak kişiliğin doğru ve yanlış hakkında sosyal standartları içselleştirmeyi sağlayan Süper ego (ahlak ilkesi) yani üst ben , etnik davranışlarla yakından ilişkilidir. Mantıkla çalışan süper ego vicdani olarak doğru ve yanlış duygularımızı içermektedir. Öte yandan Bireyin bedensel gelişimi ile paralel olarak farklı evrelerde hazzın nesnesi ve haz alma yöntemi değişir. Freud'a göre(2011, s.22) haz ilkesinin ruhsal yaşamdaki egemenliğine inanmamıza yol açan gerçekler, ruhsal aygıtın, içinde bulunan uyarılma miktarını olabildiğince az, hiç değilse sabit tutmak için bir çabası olduğu varsayımında da ifadesini bulmaktadır. Libido denilen enerji her evrede vücudun farklı bir bölgesinde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca cinsel gelişimin, kişiliğin üzerindeki gelişiminde önemli bir etkisi vardır. Bu gelişimin beş aşaması bulunmaktadır (Freud, 1997, s. 98) Film ile düşün benzer olduğu varsayımında yola çıkarak Freud'a göre (2007, s. 196), bireyler

kendilerini belli düşlere kaptırırken bundan ötürü utanç duyar, başkalarından gizleyerek bu düşleri içsel mahremiyetleri olarak görüp baskırlar. İşledikleri suç ve günahları itirafa yanaşırlar ancak duygularını başkalarına açmaktan kaçınırlar. Bu düşleri sadece kendileri kuruyor gibi ve korkuları sadece onlara aitmiş gibi gerçek dünyanın gösterdiği doğrultuda davranmaları bekleniyormuşçasına hareket ederler.

1.3.6. Ötekinin İnşası

Ötekinin oluşma süreci bir bakıma kişinin kendinde oluşturduğu ben ile öteki arasında kurmuş olduğu bağı temsil etmektedir. Kotan (2022b, s.127-128), ötekinin inşa sürecini şöyle özetlemektedir: Öteki en temel düzeyde, dil vasıtasıyla niteleme yoluyla belirlenir. Tüm bu belirlemeler icatçı bir aklın çıktısı olarak tezahür ederek ötekiyi inşa eder. Freud'un psikanalitik teorilerinde, öteki kavramı, bireyin kimlik gelişimi, bilinçaltı arzuları ve sosyal ilişkileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu kısımda Öztürk'ün de altını çizdiği üzere (2018, s. 29), “öteki” olana yönelik sorulara uygun yanıtlar bulabilmek, kimliğin gelişimiyle bağlantılıdır. Kimlik bağlamında bireye bakıldığında birey kendisini geliştirir, bilinçlendirir; ancak onu tanımlayan yine toplum olur. Yaşam tarzını kendisi belirler; ancak bunu toplumun içinde yapmak zorundadır. Bu doğrultuda bakıldığında tek bir benlikten söz etmek söz konusu olmamaktadır. Ben” kavramını “öteki” kavramından ayrı olarak ele almak olanaksızdır. Bu iki kavram birbirlerini anlamlı kılmaktadırlar. Kimliğin tanımında yer alan “diğerlerinden ayırt edici olma” özelliği doğrudan “öteki” kavramına işaret etmektedir. Her ne kadar farklı yöntemlere sahip olsa da sinemanın psikolojiden istifade etmesi yapılacak analizlere bilimsel bir temellendirme getirmesi açısından oldukça önemlidir.

2. Yöntem, Bulgular ve Tartışma

Çalışmada “Lars and the Real Girl” filminde ana karakter olan ve akıl hastası bir birey olarak temsile taşınan Lars ile çevresinde ona yönelik davranışlar psikanalitik bir bakış açısıyla çözümlemesi yapılmaktadır. Bu amaçla nitel bir araştırma yaklaşımı çerçevesinde Sigmund Freud'un psikanalitik kuramını merkeze alarak psikanalitik film çözümleme tekniğiyle yorumlanmıştır.

Psikanalitik film eleştirisi mevcut film çözümleme yöntemleri arasında en yaygın kullanılan yöntemlerden biridir. Bir sinema filmini psikolojik perspektiften ele almak istediğinizde psikanalitik yaklaşım psikoloji alanındaki ekoller arasında öne çıkmaktadır. Zira psikanalitik yaklaşımın temel maksadı patolojiye pratik çözümler aramaktan ziyade insan tabiatını anlama, düşüncüyü ve davranışı ortaya çıkaran süreçleri ortaya koyma gayretidir (Kabadayı, 2013, s.76). Psikanalitik film çözümleme yaklaşımının temel varsayımı film yaratım süreci ile insanların rüya görme süreçlerinin büyük oranda benzerlik taşıdıkları fikrine dayanmaktadır. Bunun yanında filmi izleyen izleyici için de izleme sürecinin rüya görme deneyimi ile benzerlikler taşıdığı öne sürülmektedir Sinema filmi hem filmi yaratan senarist ve yönetmenin bilinçaltı süreçlerinden izler taşıdığı için hem de izleyen bireyin deneyimlediği durumun niteliği açısından psikanalitik kuramın rüya, bilinçaltı gibi en önemli kavramları ile doğrudan ilişkilidir (Özden, 2004, s.182-183). Bu ilişki ağı da filmdeki anlatı unsurlarını ve temsile taşınan karakterlerin yansıtılış biçimini etkilemektedir.

Film öncelikle normal sinema izleme deneyimine uygun olacak şekilde izlenmiş, filmdeki psikanalitik temalar not edilmiş, ardından film tekrar izlenerek bu temalarla ilişkili olan sahneler ve replikler not alınmıştır. Daha sonra filmde yer alan sahneler içerisindeki karakterlerin ortaya koymuş olduğu tepkiler ve davranışlar, gözlemlenerek yorumlanmıştır. Filmdeki psikanalitik temalar şu şekildedir; oral dönem saplantıları, savunma mekanizmaları, nevrotik kaygılar, nesne ilişkileri, id-ego- süper ego çatışması, ötekinin inşa edilmesi olarak sıralanmış ve kavramsal çerçevede açıklanmıştır. Filmdeki ilgili sahnelerin çözümlemeleri ise bu kavramlar referans alınarak yapılmıştır.

2.1. Filmin Hikayesi

Lars henüz kendisi doğarken annesini kaybetmiştir ve babaları bu kaybın ardından kederli bir ebeveyn olarak çocuklarına çok mesafeli davranan bir baba kimliğine bürünmüştür. Lars'ın abisi Gus, kendi geçimini sağlayabilecek erişkinliğe ulaştığında kasabayı ve ailesini terk etmiş ve ailesi ile iletişimi kesmiştir. Lars tuhaf bir yetişkine dönüşmüştür. Filmin geçtiği tarihsel süreçte Lars ve Gus babalarını da kaybetmişlerdir. Gus bu olayın ardından kasabaya geri dönmüş ve baba evine taşınmıştır. Aynı zamanda eşi hamiledir. Lars iyice içine kapanık, sosyal ilişkilerden

kaçınan, duygu ve düşüncelerini hiç kimseye paylaşmayan yalnız bir bireye dönüşmüştür. Abisi ve yengesinin eve taşınmalarının ardından Lars evin bitişiğindeki garaja taşınmıştır ve hayatını garajda sürdürmeye başlamıştır. Lars'ın abisi Gus ve yengesi Karin evde hep birlikte yaşamak konusunda onu ikna etmeye çalışmakta ve Lars için endişelenmektedirler. Lars yengesinin ve abisinin bütün girişimlerini engellemekte ve onlarla bir arada bulunmaktan, birlikte vakit geçirmekten kaçınmaktadır. Ayrıca iş yerindeki mesai arkadaşlarından Kurt da Lars ile bir iletişim süreci başlatmak için çabalamakta, onun katı ahlakçı tarzını yıkmak için girişimlerde bulunmaktadır fakat bu girişimlerde Lars da bir karşılık bulmamaktadır. İş yerindeki bir diğer mesai arkadaşı Margo ise Lars'a romantik bir ilgi duymaktadır ancak Lars Margo'ya oldukça soğuk davranmakta ve onunla vakit geçirmekten, iletişim kurmaktan kaçınmaktadır. Günün birinde Lars Bianca isminde bir kız arkadaşı olduğunu abisi ve yengesine söylediğinde ikisi de bunu çok olumlu bir haber olarak değerlendirir ve sevinirler.

Bianca'nın Brezilyalı olduğu, onunla internetten tanıştıkları ve şu anda Bianca'nın Lars'ı görmek için oldukça uzun bir yolculuğun ardından burada bulunduğu bilgisi Lars tarafından abisi ve yengesine verilir. Lars kız arkadaşının yürüme engelli bir birey olduğunu, tekerlekli sandalye ile hareket etmek zorunda olduğunu ve ayrıca katı bir Hristiyan ahlakıyla büyüdüğünü ve aşırı dindar olduğunu ifade eder. Lars kendini de dindar bir Hristiyan olarak tanımlamaktadır. Kız arkadaşıyla evli olmadıkları için aynı evde yalnız kalamayacaklarını ve Bianca'nın abisi ve yengesiyle birlikte evde kalması gerektiğini söyler. Ancak çok zaman geçmeden Lars'ın kız arkadaşı olarak tanıttığı kişinin internetten sipariş vererek getirttiği ve seks oyuncacı olmak üzere tasarlanmış plastik, gerçek insan boyutlarında bir bebek olduğu anlaşılacaktır. Abisi Gus artık Lars için çok endişelidir ve eşi Karin ile ne yapmaları gerektiği konusunda tartışırlar. Abisi Gus Lars'ın yatılı tedavi hizmeti veren bir akıl sağlığı kuruluşuna götürülmesi gerektiğini savunurken eşi Karin aile doktorları olan Dr. Berman'ın psikiyatri eğitimi almış bir hekim olduğunu ve öncelikle onun bir değerlendirmesini almanın daha doğru olacağını savunur. Dr. Berman'a gitme sebeplerini Lars'a Bianca'nın hasta gibi görüldüğü, muhtemelen uzun yolculuğun kendisini yorduğunu ve bir doktora görünmesinin iyi olabileceği şeklinde

açıklarlar. Doktora ihtiyaç duyan Bianca'yımsı gibi gidilir. Dr. Berman Lars ile yaptığı görüşmenin ardından Lars'ın bir delüzyon (sanrı) durumu yaşadığını, bunun nevroitik bir durum olduğunu, durumun psikotik bir durum olmadığını, yani Lars'ın gerçeklik algısının tamamen bozulmadığını ifade eder. Lars'ın yaşadığı durumun hayatında başa çıkamadığı bazı zorlayıcı koşullara karşı bir savunma biçimi olduğunu ancak durumu anlamak için Lars ile düzenli görüşmeler gerçekleştirmesi gerektiğini, etrafındaki kişilerin ise bu süreçte Lars'ın yaşadığı duruma ayak uydurmaları ve onun gerçek bir kişi olarak algıladığı Bianca'yı onların da gerçek bir kişi olarak kabul etmelerini ister. Bu arada Dr. Berman Lars'a Bianca'nın ciddi bir sağlık sorunu olabileceğini ancak bunun henüz tam olarak ne olduğunu bilemediğini ve onu her hafta düzenli olarak kontrol etmesi gerektiğini söyler. Bu sayede Lars'ı her hafta düzenli olarak görecektir. Bu fikir abisi Gus'a oldukça tuhaf gelse de doktorun istediği şekilde davranmaya başlarlar ve olaylar bu düzlemde gelişmeye başlar. Etrafındaki bütün sosyal sistemlerin, iş arkadaşlarının, aile dostlarının, kilise cemaatinin Lars'ın yaşadığı sanrıya ortak olmaları ve Bianca'yı gerçek bir birey gibi kabul etmeleri Lars üzerinde iyileştirici bir etki başlatır. Lars Bianca ile birlikte kiliseye papaz ayinlerine katılır, ev davetlerine gider, yürüyüşlere çıkar ve etraftaki herkes bu durumu normal bir şekilde karşılar. Bu süreçte Lars yavaş yavaş gerçek insanlarla olan ilişkilerini yeniden düzenler, gerçek bir insan olan iş arkadaşı Margo ile yakınlaşmaya başlar. Bu arada Bianca'nın sağlık durumu günden güne kötüye gitmektedir. Bir gece Lars Bianca'nın nefes almadığını söyleyerek panik halinde herkesi uyandırır ve Bianca bir ambulansla hastaneye götürülür. Duruma aşına olan sağlık personeli durumu idare eder ve sonunda Bianca gerçek bir insan gibi ölür, cenaze töreni yapılır. Lars Bianca'nın yasını tutarken bir taraftan da etrafındaki insanlara karşı eskisi kadar soğuk ve mesafeli değildir, Margo ile yakın bir arkadaşlık kurmaya başlar ve film bu şekilde sona erer

2.2. Lars and the Real Girl Filmindeki Psikanalitik Temaların Çözümlemesi

Tema 1. Oral Dönem Saplantıları: Psikanalitik kuram çatısı altında çalışmalarını sürdürmüş olan bütün bilim insanlarının hemfikir oldukları konu şudur ki; bebeklik dönemi, yaşamın ilk yılları bireyin kişiliğinin biçimlenmesinde hayati önem taşımaktadır. Sağlıklı şekilde atlatılmayan gelişim dönemleri o döneme ait saplantılara sebep olur. Lars henüz doğarken annesini kaybetmiştir. Yaşamın ilk bir

yılı oral haz dönemidir. Birey bu dönemde edilgen konumdadır ve anne ile kurduğu ilişkiden haz ve doyum almak istemektedir. Bu dönemin haz kaynakları emmek, yemek, dokunmak, dokunulmaktır. Yani hazzın merkezi ağız ve dokunma duyularıdır. Bu dönemin sağlıklı geçirilmemesi durumunda yeme bozuklukları, bağımlı bir kişilik yapısı, tensel temasla ilgili bozukluklar yaşanması muhtemeldir. Filmin 2. dakikasında yenge Karin, Lars'ı kahvaltıya davet eder ancak Lars bu davetten kiliseye gideceği bahanesiyle kaçınır. Karin bu kez akşam yemeğine gelmesini ister, Lars bu teklifi kabul eder ancak akşam yemeği saatinde gizlice yaşadığı garağa gider ve akşam yemeğine katılmaz. Filmin 10. dakikasında Karin işten dönen Lars'ın arabasının önüne kendini atarak onu durdurur. Lars'ı zorla da olsa akşam yemeğinde kendileriyle birlikte masaya oturtmayı başarırlar. Fakat Lars yemeğine neredeyse hiç dokunmamıştır, Lars'ın bir toplulukla birlikte yemek yeme davranışı ile ilgili bir sorunu olduğunu bu sahnelerden anlıyoruz. 12. dakikada Karin "Kalan yemeklerden sana paket yaptım, daha sonra yemek için götürebilirsin" dediğinde Lars bu teklife bir yanıt vermek yerine "Annemin ördüğü battaniye sizde mi?" diye sorar. Yemek konusu açıldığında Lars annesini hatırlamış ve ondan hatıra kalan bir nesneye karşı özlem duymuştur. Psikanalitik kurama göre birey haz aldığı aktiviteleri nesnelere ve insanlarla ilişkilendirerek bu şekilde nesnelere ve insanlara anlam yükler, onlarla ilişki kurmayı ve sevmeyi öğrenir. Lars oral haz döneminde anne figüründen yoksun olduğu için yeme davranışı ile ilgili olarak nesne ve insanlarla ilişki kurmayı öğrenememiştir ve bu tür aktivitelerle ilgili bir bozukluk yaşamaktadır. Aynı şey dokunma, sarılma gibi davranışlar için de geçerlidir. 39. dakikada Lars kiliseden çıktığında kendisine dostça dokunmak isteyen yaşlı bir komşusundan kaçınması Lars'ın dokunma davranışından hoşlanmadığını gösteriyor. Filmin 47. dakikasında sarılmaktan ve birilerinin kendisine sarılmaya çalışmasından hoşlanmadığını açıkça ifade ediyor. Bu sahnede Dr. Berman'a dokunulma hissinin kendisinde bıraktığı etkiyi tarif ederken "Yanma hissi gibi. Hava çok soğukken dışarı çıkarsın ve ayakların çok üşür, sonrasında içeri girdiğinde ayakların ısınırken canın yanar ya, öyle bir his." biçiminde ifade eder. Bu ifadelerden Lars'ın yaşadığı durumu bilinçaltında oldukça iyi bir şekilde anlamlandırıldığını görüyoruz. Annesinin yokluğunda uyuşan ve donan bedeni şimdi başka insanların ona dokunduğu anlarda bir yanma hissiyle irkilmektedir. 72. dakikada Lars abisine "Artık bir erişkin olduğunu ilk kez nasıl anladın? Seksle ilgili bir şey

mi?" diye sorar. Bu sahneden de Lars'ın gerçek yaşının çok gerisinde bir gelişim evresine ait saplantılarının olduğunu anlıyoruz.

Tema 2. Savunma Mekanizmaları: Savunma mekanizmaları bireylerin kendilerine büyük acı ve kaygı veren durumlardan kendilerini korumak için geliştirdikleri çarpıtmalar, gerçeklikten kaçınma yöntemleridir. Lars'ın plastik bir kadın figürünü gerçek bir insan gibi hayatına dahil etmesi 30. dakikadaki sahnede Dr. Berman tarafından bir savunma mekanizması olarak tanımlanıyor. Bu durumun ne zaman biteceğini soran Gus'a "Artık ona ihtiyacı kalmadığında..." şeklinde cevap veriyor. Lars annesinin kaybı ile başlayan süreçteki yaşantılarını ve insanlarla kurmuş olduğu ilişkileri yeniden düzenlemeye ihtiyaç duymaktadır ve bunun için Bianca isimli bu plastik kadını hayatına davet etmiştir. Bianca filme dahil olduktan sonra Lars'ın belirgin şekilde daha mutlu görüldüğünü gözlemleyebiliyoruz. 33. dakikada Bianca'yı tanıtırken "Tanrı onu insanlara yardım etsin diye yaratmış." Şeklinde bir replik görüyoruz. Bu ifadeden Lars'ının Bianca'nın işlevinin farkında olduğunu anlıyoruz. 44. dakikada ise Bianca'nın sadece normal olmak isteyen bir birey olduğunu, yardıma ihtiyaç duyduğunu ve diğer insanların ona normal biriymiş gibi davranmalarına ihtiyacı olduğunu söylüyor. Burada yansıtma savunma mekanizmasını görüyoruz, Lars kendisiyle ilgili hisleri Bianca'ya yansıtıyor.

Tema 3. Nevrotik Kaygılar: Filmin 2. dakikasında kendisini kahvaltıya davet etmeye gelen Karin'in üşümesinden endişelenen Lars annesinin örmüş olduğu battaniyeyi onun üzerine örtüyor. 29. dakikada Lars'ın durumunu anlamaya çalışan Dr. Berman Karin ve Gus'a Lars'ın tuhaf davranışlarının başladığı zamanla ilgili olarak "Yeni ve sıra dışı bir durum oluştu mu?" diye soruyor. Lars'ın tuhaf davranışlarının Karin'in hamileliğinin ortaya çıkışıyla birlikte başladığını ifade ediyorlar. Karin'in hamileliğinin Lars'ın kaygı düzeyini artırdığını anlıyoruz. Annesinin kendisini doğururken ölmesinin yarattığı nevroitik kaygı başka bir yakın akrabasının hamilelik sürecinde tekrar ortaya çıkıyor ve benzer bir durumun yaşanmasından büyük bir kaygı duyuyor. Dr. Berman aynı sahnede Karin ve Gus'a "Hayatını işlevsel şekilde sürdürüyor mu, işe gidiyor mu, yıkanıp temiz şekilde giyiniyor mu?" şeklinde soruyor ve Lars'ın hayatındaki işlevselliğinin bozulmadığını teyit ediyor. Bu sahneden Lars'ın durumunun psikotik olmadığını nevroitik bir

bozukluk olduğunu anlıyoruz. Dr. Berman durumu delüzyon (sanrı) olarak tanımlıyor. 67. dakikadaki sahnede Lars sinirli bir şekilde odun kırarken yanına gelen Karin'e herkesin kendisini terk ettiğini ve kimsenin onu umursamadığını söylüyor. Bianca bir sosyal sorumluluk projesi için bir toplantıya katılmaya gittiğinde kendini terk edilmiş hissediyor ve büyük bir terk edilme kaygısı yaşıyor. Annesinin ölümünün ve abisinin onları bırakarak kasabadan ayrılmasının yarattığı nevrotik kaygının varlığını bu sahneden anlıyoruz.

Tema 4. Nesne İlişkileri: Psikanalitik kuramda nesnelere büyük bir önem atfedilmiştir. Nesne ile kastedilmek istenen içgüdüsel enerjinin (libido) yansıtıldığı dış dünyaya ait varlıklardır. Freud'a göre egonun en ilkel durumu haz egosudur. Bebekler dış dünya ile kendileri arasında bir ayırım yapamadıkları için narsistik bir hal içindedirler. Sonra kendi benliklerinin farkına varıp dış dünya nesnelere ayırt edince bu libidoyu nesnelere yansıtırlar ve haz ilişkisini kurarlar. Bu süreçte bir engellenme gerçekleşirse bireyde geri çekilme meydana gelir ve yeniden bir narsistik durum ortaya çıkabilir. Filmin 7. dakikasında kilise cemaatinden yaşlı bir kadının "Bunu hak eden güzel bir kıza verirsin." telkiniyle kendisine verdiği çiçeği Margo isimli karakter kendisine selam verdiğinde Lars fırlatıp atmaktadır. Margo Lars'a ilgi duyduğunu açıkça göstermektedir fakat Lars'ın ona karşı tutumları oldukça narsistik ve kendini beğenmiş bir insan formundadır. Buluşma tekliflerini reddeder ve çoğu kez verdiği selamlara bile karşılık vermez. Bu sahnelerden Lars'ın gelişim dönemlerinde yaşadığı engellenme sonucu libidosunu dış dünyaya yönlendirmeye ilgili bir sorun yaşadığını anlıyoruz. Lars 44. dakikada Dr. Berman'a Bianca'nın hayatını anlatırken onu annesi ve babası ölmüş ve aşırı dindar bir kişi olarak tanıtır. Ayrıca annesinin onu doğururken öldüğünü söylüyor. Bianca'nın hayat hikayesi kendisinininkiyle aynı olduğu için Lars'ın Bianca ile bir özdeşleşme ilişkisi içerisinde olduğunu anlıyoruz. 20. dakikadaki sahnede ise Lars Bianca'nın yemeğini yiyor ve Bianca'nın yemeği çok beğendiğini ifade ediyor. Lars'ın yemek yeme ile ilgili sorunlarını aştığına dair ilk izlenimleri bu sahneden elde ediyoruz. Bianca ile özdeşleşerek bu sorununu aşma yolunda adımlar atıyor. Annesinin örmüş olduğu battaniyeyi ise giderek daha sık Bianca'nın boynuna sarmaya başlıyor.

Tema 5. İd- Ego- Süper Ego Çatışması: Filmin 5. Dakikasında kilise cemaatinden yaşlı bir kadın Lars'a "Kız arkadaşın var mı?" şeklinde bir soru yöneliyor. Lars kız arkadaşı olmadığını ifade edince nedenini soruyor, eşcinsel olduğundan şüpheleniyor. Hemen ardından, 7. dakikada ise iş arkadaşı Kurt Lars'a bilgisayardan bir şey göstermek istediğini söyleyince Lars "Bu sabah porno havamda değilim." şeklinde cevap veriyor. Bu sahneden Kurt'un zaman zaman Lars'a bir takım müstehcen içerikler gösteren bir karakter olduğunu anlıyoruz. Kurt Lars'ın id yönünü temsil etmektedir. Lars film boyunca ona mesafeli davranmakta ve önerilerini dikkate almıyor görünmektedir. Lars kendini çok dindar ve dürüst bir birey olarak tanımlamaktadır. Bianca için uydurduğu hayat hikayesinde onu rahibeler tarafından büyütülmüş biri olarak tanımlamış ve karakter olarak onu da aşırı dindar biri olarak tasarlamıştır. Bu yüzden Gus ve Karin'e evli olmadıkları için aynı evde kalamayacaklarını, Bianca'nın onlarla birlikte evde kalması gerektiğini söylüyor. Ancak Lars kendisi için uygun gördüğü aşırı dindar ve cinsel dürtülerini bastırmış kişiliğe rağmen Bianca'yı Kurt'un kendisine gösterdiği seks oyuncakları satan internet mağazasından sipariş etmiştir. Kendisine yardım etmesi için hayatına dahil ettiği nesneyi bir seks oyuncakı olarak seçmiştir. Bütün bunlardan Lars'ın İd'in istek ve dürtüleri ile süper egonun ahlaki dayatmaları arasında bocaladığını ve egosu aracılığıyla makul bir anlaşmaya varmaya çalıştığını anlıyoruz. Lars 71. dakikada başlayan sahnede daha önce ilgisine karşılık vermediği Margo'yu başka bir erkeğe ilgi göstermeye başlamasından sonra kıskanmaya ve pasif-agresif bir tutum sergilemeye başlıyor. Yine idin işlevlerine dahil olan saldırganlık ve cinsellik dürtülerinin süper ego ile çatışma halinde olduğunu gözlemliyoruz. Sonrasında Bianca'nın sağlığı hızla bozulmaya başlıyor ve bu süreçte Lars Margo ile vakit geçirmeye başlarken bir taraftan da Margo'ya Bianca'yı asla aldatamayacağı yönünde ahlaki söylemlerde bulunmaktadır.

Tema 6. Ötekinin İnşası: Filmde ana karakter olarak yer alan ve ön plana çıkarılan kimlik zorlayıcı yaşam olaylarının etkisiyle mental açıdan sağlıklı olmanın kriterlerini karşılamakta yetersiz kalan "akıl hastası" bir bireyin temsile taşınmasıdır. Filmimizin henüz 2. dakikasında ana karaktere dair ilk ipuçlarını alırken Lars'ın ürkek bakışlarla pencereden dışarıyı seyrettiğini ve etrafındaki topluma ait başka bir bireyin

kapısına yaklaştığında saklanma ihtiyacı duyduğunu görürüz. Bu sahnede akıl hastası bireylerin toplum karşısında kendilerini birer “öteki” olarak hissetmeleri durumuna bir gönderme olduğunu düşünebiliriz. Filmin 25. dakikasında başlayan sahnede Lars'ın somut emareler ile ortaya çıkan akıl hastalığı olgusuna abisinin verdiği tepki Lars'ın bir akıl hastanesine kapatılarak gözetim altında tutulması yönündedir. 29. dakikada başlayan sahnede ise doktor, Lars'ın fantezisini yaşamasına müsaade edilmesi ve aile üyelerinin de bu konuda ona yardımcı olmaları gerektiği yönündeki tavsiyesine ise abisi Gus'ın verdiği tepki “*Herkes bize gülecek.*” şeklindedir. Bu sahnelerden akıl hastası bireylerin yakın çevrelerinde yer alan bireyler tarafından sanki bulaşıcı bir hastalık taşıyorlarmış gibi dışlanmalarının sebebi “sosyal kabul görme ihtiyacı” üzerinden açıklanmaktadır. Lars'ın patolojik durumunun azalmaya ve Lars'ın iyileşmesi sürecine baktığımızda ise toplumun onu kabul etmesi, yaşadığı sanrıyı etrafındaki insanların garipsemeden karşılamaları ön plana çıkarılmaktadır. Bu davranış biçimi aile üyelerinin Bianca'yı gerçek bir insanmış gibi sofralarına kabul etmeleri, ona da bir tabak hazırlamaları ve ona bir yatak vermeleri ile başlayıp zamanla aynı hassasiyetin etraflarındaki toplumun diğer üyelerine de yayılmasıyla devam etmiştir. Bianca kiliseye gitmiştir, partilere davet edilmiştir, okullarda sosyal sorumluluk projelerine katılmıştır ve filmin sonunda öldüğünde de sanki gerçek bir insan ölüyormüş gibi bütün ritüeller yerine getirilmiştir. Toplumun Lars'ı yargılamadan ve dışlamadan kabul etmesi Lars'ın patolojik durumu üzerinde iyileştirici bir etki yaratmıştır. Filmin 44. dakikasında Lars neye ihtiyacı olduğunu özdeşim kurduğu Bianca üzerinden anlatırken “*Sadece normal bir insan olmaya ve etrafındaki insanlar tarafından kabul edilmeye ihtiyacı var.*” şeklinde ifade etmiştir

SONUÇ

Çalışmamızda filmdeki on yedi sahne psikanalitik kuramın temalarıyla ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda filmde yer alan sahneler ve diyaloglar Freud'un ortaya koymuş olduğu yaklaşım çerçevesinde çözümlenmiştir. İlgili sahnelerdeki anlatı unsurlarının ilişkilendirildiği psikanalitik temaların literatürdeki karşılıkları ile tutarlı bir seyir izledikleri tespit edilmiştir. Bu temalar Freud'un psikanalitik bakış açısıyla alanyazına sağladığı katkılar bağlamında oluşturulmaktadır. Ortaya konulan ve kavramsal zeminde açıklaması verilen bu temalar, çalışmada filmdeki ilgili sahneler

ve diyaloglar çerçevesinde ele alınmıştır. Film öncelikle normal sinema izleme deneyimine uygun olacak şekilde izlenmiş, filmdeki psikanalitik temalar not edilmiş, ardından film tekrar izlenerek bu temalarla ilişkili olan sahneler ve replikler not alınmıştır. Daha sonra filmde yer alan sahneler içerisindeki karakterlerin ortaya koymuş olduğu tepkiler ve davranışlar, gözlemlenerek yorumlanmıştır. Bu çerçevede ortaya çıkan bulgular şöyle özetlenmektedir. Öncelikle bireyin kişilik gelişimin evrelerine bakıldığında oral dönem ile ilgili olarak ortaya çıkan saplantıların altı çizilmektedir. Freud'un psikoseksüel gelişim teorisinde "oral dönem," çocuğun yaşamının ilk on sekiz ayını kapsar. Bu dönemde yaşanan eksiklikler ya da aşırı doyum, bireyin ileriki yaşamındaki kişilik özelliklerini önemli ölçüde etkileyebilir. Bu çıkarımlardan yola çıkarak ilk olarak oral dönem saplantısı teması oluşturulmuş ve film içeriğinden çözümlenmeler yapılmıştır. Filmin 2. 10. ve 12. Dakikasında Larin'in toplu etkinliklere katılma ve orada sergilediği davranış biçimlerine bakıldığında yaptığı eylemler oral dönemle saplantıları ile ilişkilendirilmektedir. Ayrıca ilerleyen sahnelerde anneye ve bazı nesnelere duyulan özlem, dokunma ve sarılma eylemlerine verdiği tepki cinsel gelişim sürecindeki belirsizlik karakterin normal gelişimini gerisinde olduğunu imlemekte bununla oral dönem gelişimi ile ilgili olduğu varsayılmaktadır.

İkinci olarak oluşturulan tema Freud'un da üzerinde özellikle durduğu ve daha sonra da geliştirilen savunma mekanizmaları temasıdır. Düşünür bu kavramı bilinçdışı zihnimizin stresle başa çıkma ve ego bütünlüğünü koruma yöntemleri olarak tanımlamıştır. Ayrıca bu mekanizmalar, bilinçdışımızın savunma stratejileridir ve belirli durumlarda sağlıklı olabilirken, aşırı veya sürekli kullanımında psikolojik sorunlara yol açabilmektedir. Lars'ın plastik bir kadın figürünü gerçek bir insan gibi hayatına dahil etmesi 30. dakikadaki sahnede Dr. Berman tarafından doğrudan bir savunma mekanizması olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan hayatına dahil ettiği plastik bebek Bianca ile ilgili filmin 33 ve 44. Dakikalarındaki insanların ona da normal bir bireymiş gibi davranmalarını istemesi , bu tür beklentilerde bulunması savunma mekanizmaları ile ilişkilendirilmektedir.

Üçüncü tamamız ise nevrotik kaygılardır. Freud'un teorisine göre, nevrotik kaygılar, bireyin bilinçdışı çatışmalarını ve bastırılmış dürtülerini çözmek amacıyla

geliştirdiği savunma mekanizmaları ile birlikte incelenmelidir. Bu çerçevede Lars'ın film içerisinde çeşitli dönemlerde sergilediği olağandışı durumlar çözümlenmeye çalışılmıştır. Filmin 29. Dakikasında Lars'ın tuhaf davranışlarının Karin'in hamileliğinin ortaya çıkışıyla birlikte başladığı belirleniyor ve Karin'in hamileliğinin Lars'ın kaygı düzeyini artırdığı çıkarımı yapılmaktadır. Bu durum aslında karakterin annesinin kendisini doğururken ölmesi ile ilintili olarak bir nevrotik kaygı olarak saptanmaktadır. Yine annesinin ölümü sonrası abisinin de onu terk etmesi nedeniyle filmdeki bir diğer sahnede Karin' herkesin onu ter ettiğini söylemesi ile ilişkilendirilerek nevrotik kaygı saptamalarına yönelik çıkarımlar yapılmaktadır.

Psikanalitik kuramın bir başka önemli kavramı olan özdeşleşme üzerinden nesne ilişkileri ise bağlamı kurulan bir diğer temadır. Freud'un nesne ilişkileri teorisi, kişinin diğer insanlarla (nesnelere) olan ilişkilerini ve bu ilişkilerin kişilik gelişimi üzerindeki etkilerini inceler. Freud'un çalışmaları, özellikle erken çocukluk dönemi ilişkilerinin bireyin ileriki yaşamında duygusal ve sosyal ilişkilerini nasıl şekillendirdiğine dair önemli bilgiler sağlamaktadır. Yine burada filmde bir nesne üzerinden ana karakterin özdeşleme durumu ele alınmaktadır. Filmde yapılan çıkarımlarda bu düzeyi desteklemektedir. Filmin başında yaşlı bir kadın tarafından verilen çiçeği karakterin yere fırlatması buna örnek olarak yorumlanmıştır. Yine birçok yerde karşımıza çıkan Bianca ile olan ilişkisi de bu durumu örnek olarak gösterilmektedir. Lars, Bianca ile farklı olaylar çerçevesinde özdeşleşme göstermektedir. Örneğin; 20. dakikadaki sahnede ise Lars Bianca'nın yemeğini yiyip beğendiğini ifade ediyor. Lars'ın yemek yeme ile ilgili sorunlarını aştığına dair ilk izlenimleri bu sahneden elde edilmektedir. Bianca ile özdeşleşerek bu sorununu aşma yolunda adımlar atıyor. Annesinin örmüş olduğu battaniyeyi ise giderek daha sık Bianca'nın boynuna sarması da yine nesne ile olan ilişkisinin yaşanmışlıklarla ilgili olduğunu göstermektedir.

Bir diğer tema ise id ego süper ego çatışmasıdır. Freud ,yapısal kişilik modelinde kişiliği oluşturan üç temel yapıyı “İd, ego ve süper ego” olarak kategorize etmektedir. Düşünürü göre; bu üç bileşen arasındaki çatışma, bireyin içsel psikolojik dinamiklerini ve dış dünyayla olan ilişkilerini şekillendirmektedir. Aralarında ortaya çıkacak çatışma ise bireyin kaygı ve stres seviyelerini artırabilir ve savunma

mekanizmalarının devreye girmesine sebep olabilmektedir. Filmin 5. Dakikasında Lars'ın sevgilisi olmaması durumunun eşcinsellikle ilişkilendirilmesi, iş arkadaşı Kurt karakterinin Lars'a müstehcen içerikler gösteren olarak yorumlanmasında Kurt'un Lars'ın id yönünü temsil ettiğine dair çıkarımlarla ortaya konulmaktadır. Öte yandan Lars 71. dakikada başlayan sahnede daha önce ilgisine kayıtsız kaldığı Margo'yu başka bir erkeğe ilgi göstermeye başlamasından sonra kıskanmaya ve pasif-agresif bir tutum sergilediği gözlemlenmektedir. Burada da idin işlevlerine dahil olan saldırganlık ve cinsellik dürtülerinin süper ego ile çatışma halinde olduğu çıkarımı yapılmaktadır. Son olarak oluşturulan tema filmde ana karakterin toplumsal bakış açısında öteki olarak tanımlanması ve sahneler çerçevesinde yer verilmesi dikkate alınarak ötekini inşa edilmesidir. Filmin hemen başında ana karakter Lars'ın dışarıyı izlerken toplumdan saklanma ihtiyacına dair düşüncesi ürkek bakışlarına yansıtması kendisini öteki olarak tanımlamasına dair bir ibare olarak yorumlanmaktadır. Yine 29. Dakikada başlayan sahnede doktorun Lars'ın fantezilerine müsaade edin telkininin karşı gelecek toplumsal tepkilere ait içerikler bu izlenimi desteklemektedir. İlerleyen sahnelerde Lars'ın iyileşme sürecinden sonra ortaya konulan olumlu tepkiler, kabul edilmesinin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Böylece akıl hastası bir bireyin yaşamış olduğu travmalı dikkate alınmadan bir toplumsal tepkini oluştuğu ve öteki olarak tanımlandığı sonucu çıkarılmaktadır. Diğer yandan filmimizde büyük bir trajediyle dünyaya gelen ve sonrasında işler kendisi için pek yolunda gitmeyen kahramanımızın bu süreçte geliştirdiği psikopatolojik öğelerin tutarlı bir biçimde kurgulandığı görülmektedir. Bu nokta akıl hastası birey kimliğinin filmde toplumsal karşılığı noktasında alanda yapılan çalışmalar ile birlikte tutarlı bir aktarım sağladığını ifade edebiliriz. Diğer yandan doktor rolünü üstlenen karakterimiz Lars'a nasıl yardım edeceğimiz konusunda bize sosyal destek sistemlerimizi işaret etmekte ve bu noktada mesajlar vermektedir. Lars yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelebilmek için gerçeklikle bağlarını koparıp bir fantezi kurmuş ve bu girişimin başarıya ulaşabilmesi için etrafındaki insanların desteğine ihtiyaç duymuştur. Film boyunca etrafındaki bütün insanların, kilise papazının, hastane personelinin, okul yönetiminin, komşularının Lars ile birlikte aynı fanteziyi paylaştıklarını ve onun sanrısına ortak olduklarını görülmektedir. Sonuçta Bianca ölür ve gerçek bir insan ölmüş gibi bütün kasaba halkı tarafından törensel bir hava oluşturulur. Bu esnada Lars daha önce

tutamadığı annesinin yasını tutar ve bitirilmemiş işlerini bitirerek hayatına daha işlevsel bir şekilde devam edebileceğinin sinyallerini verir. Ruh sağlığı alanında farmakolojinin mi, katı bir tedavi modelinin mi, terapinin mi yoksa sosyal destek sistemlerinin mi daha büyük role sahip olduğu sürekli tartışılmaktadır. Ancak ruhsal sorunlarla boğuşmakta olan bireylerin sosyal çevrelerinin destekleyici ve koruyucu tutumlarına ihtiyaç duydukları gözlemlenmekte ve filmde yapılan bu göndermelerin toplumsal karşılıklarının olduğu ortaya konulmaktadır. Filmde de vurgulandığı gibi zorlayıcı yaşamının öteki alanına itilen akıl hastası kimliğinin temsile taşınması ve toplumsal bağlamdaki karşılığının benzerlikler taşıdığı Freud'un alinyasına sağladığı bilimsel katkılar ile tutarlı bir noktada olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akmeşe, Z. Ve Deniz, K. (2015). Sinemada toplumsal eşitsizliklerin temsili: “Çoğunluk” filmi örneği. *Erciyes İletişim*, 4(1),86-96.
- Aytaş, M. ve Uğur, E. (2024). Zeki Demirkubuz sinemasında erkek imgesine bakış: üçüncü sayfa, kader ve yeraltı filmlerinin psikanalitik kuram çerçevesinde analizi. *Uluslararası Kültürel Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 24-38. <https://doi.org/10.46442/intjcss.1424432>
- Arslan, U. T. (2009). Aynanın sırları: Psikanalitik film kuramı. *Kültür ve İletişim*, 12(23), 9-38.
- Bakır, B. (2008). *Sinema ve psikanaliz* (1. Baskı). Hayalet Kitap.
- Bauman, Z. (2017). *Kimlik* (M. Hazır, Çev.). (1. Baskı). Heretik Yayınları
- Bilgin, N. (1996). *İnsan ilişkileri ve kimlik*. (1. Baskı). Sistem Yayıncılık.
- Büdün, E. (2018). Milyoner (Slumdog Millionaire) Filminin sosyal bilişsel kuram çerçevesinde çözümlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (29), 151-164.
- Creed, B. (1998). Film and psychoanalysis. *The Oxford guide to film studies*, 86.
- Çimen, Ü. (2020). Danıştay'ın andımız kararının ana haber bültenlerinde sunumunun ulusal kimlik bağlamında değerlendirilmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(1), 25-52. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.595622>
- Dönmezer, T. (2024). The Room Filminin Psikanalitik Bağlamda Analizi. *The Journal of Social Sciences*, (48), 422-438.
- Fairbairn, W. R. D., (1952). *Psikanalitik kişilik çalışmaları* (M. Arık, Çev.). (1. Baskı). İş Bankası Kültür Yayınları.
- Freud, S. (1997). *Psikanalize Yeni Giriş Dersleri* (S.Budak, Çev.). (1. Baskı). Öteki Yayınevi.
- Freud, S. (2007). *Sanat ve Sanatçılar Üzerine* (K. Şipal.Çev.). Bozak Yayınları

ERDOĞAN, Taşkın ve AKTAŞ, Yahya. (2025). Sigmund Freud'un Psikanalitik Yaklaşımı Çerçevesinde Lars And The Real Girl Filminin Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 505- 532

Freud, S. (2011). *Haz ilkesinin ötesinde ben ve id* (A. Babaoğlu, Çev.).(3. Baskı). Metis Yayınları.

Geçtan, E. (1998). *Psikanaliz ve sonrası*. (8. Baskı). Remzi Kitabevi.

Güçhan, G. (1992) *Toplumsal Değişme ve Türk Sineması*. (1. Baskı).İmge Kitabevi

Güneri Yöyen, E. (2017). Çocukluk çağı ruhsal travmaları ile ego savunma mekanizmaları arasındaki ilişki. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*,53 (1)

Hekimoğlu, E.C. ve Bilik, M. Z. (2020). Freud'dan Lacan'a kaygı. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 7(3), 336-367. <https://doi.org/10.31682/ayna.761464>

Hockley, L. (2020). *Film çözümlemesinde Jungcu yaklaşım* (S. Gündeş, Çev.). Es Yayınları

Indict, W. (2004). *Senaryo yazarları için psikoloji* (Y. Karaarslan, Çev.). (1. Baskı). Agora Kitaplığı.

Kabadayı, L. (2013). *Film eleştirisi: kuramsal çerçeve ve sinemamızdan örnek çözümler*. (1. Baskı). Ayrıntı Yayınları.

Kotan, S. (Editor), (2022a). *Kişilik bozukluklarının sinemada temsili*. (1. Baskı). Eğitim Yayınevi.

Kotan, S. (2022b). *Korku filmlerinin ideolojisi ben'in içindeki öteki*. (1. Baskı). Eğitim Yayınevi.

Künüçen, H. H., & Köksal, N. Y. (2021). Psikanalitik eleştiri yaklaşımı ile bir film okuması: Black Swan. *Istanbul Aydın University Journal of Social Sciences/Istanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2).

Özden, Z. (2004). *Film eleştirisi: Film eleştirisinden temel yaklaşımlar ve tür filmi eleştirisi* (1. Baskı).İmge Kitabevi.

Özen Barkot, Z. (2011). İzleyici-özne sorunu bağlamında Lacan sonrası psikanalitik film kuramı. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 56(1), 283-300.

Öztürk, A. (2018). *Ötekileştirmenin İnşası Ve Etkinliği Bağlamında Televizyon Haberler Suriyeli Sığınmacılar*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi

ERDOĞAN, Taşkın ve AKTAŞ, Yahya. (2025). Sigmund Freud'un Psikanalitik Yaklaşımı Çerçevesinde Lars And The Real Girl Filminin Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (egifder), 13 (1), 505- 532

Serter, S. S. (2021). Psikanalitik kuramın sinemadaki yansımaları: Aynadaki ötekimiz ve Biz (Us, 2019). *Kültür ve İletişim*, 24(47), 190-226.

Terbaş, Ö. (2013). *Sine-masal dil ve psikanalitik eleştiri*. "Sinema ve psikanaliz filmler ve bilinçdışı" Derleme Kitap, Derleyen: Özden Terbaş. (2. Baskı) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yıldız, İ. (2020). Psikanalitik yaklaşım çerçevesinde nevrotik ihtiyaçlar çözümlemesi: Kayıp kız filmi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 977-987. <https://doi.org/10.18506/anemon.646174>

Yılmaz, M.ve Candan, F. (2018). Psikanalitik bir kavrayış ile "kelebek etkisi" serisi: Dissosiyasyon dehlizlerinde dolaşan ana/vaka karakterlerin çekici öyküsü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(4), 2407-2431.

Yazarların çalışmaya katkı oranları eşittir.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.